

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΝΙΑΙΕΣ ΤΕΛΙΚΕΣ ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΕΣ ΓΡΑΠΤΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2025-2026

Α΄ ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 12 ΜΑΪΟΥ 2026

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Α΄ ΣΕΙΡΑ

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Α001

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΝΕΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ: 135 λεπτά

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΕΠΤΑ (7) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζόμενους)

1. Στο εξώφυλλο του τετραδίου απαντήσεων να συμπληρώσετε όλα τα κενά με τα στοιχεία που ζητούνται.
2. Να απαντήσετε **ΟΛΑ** τα ερωτήματα.
3. Να μην αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο απαντήσεων.
4. Να μη γράψετε πουθενά στις απαντήσεις σας **το ονοματεπώνυμό σας**.
5. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα **μόνο με μπλε πένα ανεξίτηλης μελάνης**.
6. Απαγορεύεται η χρήση διορθωτικού υγρού ή διορθωτικής ταινίας.

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΘΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

«Κίνδυνοι από τη διαδικτυακή “διασκέδαση” των εφήβων»

Ένα από τα πιο ανησυχητικά φαινόμενα της σύγχρονης εποχής μας είναι ο τρόπος με τον οποίο οι **αλγόριθμοι**¹ του διαδικτύου επηρεάζουν καταλυτικά τη συμπεριφορά, τον ψυχισμό και τελικά την προσωπικότητα των νέων. Η λειτουργία των αλγορίθμων διαμορφώνει σταδιακά ένα περιβάλλον, στο οποίο ο έφηβος δέχεται αδιαλείπτως ερεθίσματα που δεν επιλέγει συνειδητά, αλλά του επιβάλλονται ως «φυσική» συνέχεια όσων έχει ήδη δει ή ακούσει. Αυτό το ψηφιακό φίλτρο της πραγματικότητας δεν είναι επ’ ουδενί αθώο· αντιθέτως, εγκυμονεί σοβαρούς κινδύνους για **τη διάπλωση** της μέλλουσας γενιάς.

Η ευαλωτότητα των νέων είναι βεβαίως δεδομένη. Βρίσκονται σε ηλικία όπου οι άμυνες απέναντι στη δύναμη της εικόνας είναι λιγοστές, η ανάγκη κοινωνικής αποδοχής έντονη και η προσωπικότητα ακόμη υπό διαμόρφωση. Η κατάσταση επιδεινώνεται, όταν οι γονείς, λόγω απουσίας, κόπωσης ή αδυναμίας, δεν αποτελούν σταθερό σημείο αναφοράς, με αποτέλεσμα το διαδίκτυο να γίνεται το βασικό υποκατάστατο φροντίδας, καθοδήγησης, ακόμη και διαπαιδαγώγησης.

Ο έφηβος, μόνος απέναντι στον παγερό κόσμο της οθόνης, εκτίθεται διαρκώς σε πρότυπα που προβάλλουν την απαξίωση του φυσικού κόσμου, την περιφρόνηση της ανθρώπινης οντότητας, την άσκηση σωματικής και ψυχολογικής βίας έναντι διάφορων κοινωνικών ομάδων. Το πιο επικίνδυνο στοιχείο είναι ότι αυτά τα ερεθίσματα συνδέονται άρρηκτα με θετικά συναισθήματα, με την ευχαρίστηση, τη «διασκέδαση».

Δεν είναι τυχαίο ότι ο Πλάτων στο περίφημο έργο του *Νόμοι* επισημαίνει ότι το είδος και το περιεχόμενο των παιδικών παιχνιδιών καθορίζει εν πολλοίς το ήθος του μελλοντικού πολίτη. Σε μια ηλικία όπου η προσωπικότητα ακόμη οικοδομείται, ο νέος κινδυνεύει να «εμβολιαστεί» με ψεύτικες αξίες, όπως είναι η λατρεία του «φαίνεσθαι», **ο ναρκισσισμός**, η φιλοχρηματία.

Ταυτόχρονα, παρατηρούμε νέους με αδυναμία συγκέντρωσης, έλλειψη ορίων και μειωμένη αντοχή στην απογοήτευση. Πολλά αγόρια και κορίτσια αναπτύσσουν πλασματική εικόνα για το σώμα τους, αισθάνονται ανεπαρκείς απέναντι στα εξωπραγματικά υποδείγματα ομορφιάς που κατακλύζουν το διαδίκτυο και έτσι παρωθούνται σε διατροφικές ακρότητες και ψευδεπίγραφες στάσεις ζωής. Η βασανιστική αυτή σύγκριση τους εγκλωβίζει σε έναν φαύλο κύκλο: εθισμός στο διαδίκτυο, ακολουθούμενος από τεράστια ελάττωση της αυτοπεποίθησης και εν τέλει **αναγκαστική** απόσυρση από την πραγματική ζωή.

Το σχολείο, ως ο μοναδικός κοινωνικός θεσμός με **αδιάλειπτη** πρόσβαση στη νεανική ψυχή, οφείλει να αναλάβει αμέσως δράση. Οφείλει, με άλλα λόγια, να προσφέρει όχι μόνο γνώσεις και δεξιότητες, αλλά και κατάλληλα μέσα ψυχικής ενδυνάμωσης, αξιόπιστα εργαλεία κριτικής ανάλυσης και κυρίως ευχάριστες διεξόδους δημιουργικότητας. Η τέχνη, και ειδικότερα η ενεργή καλλιτεχνική ενασχόληση με το θέατρο, τη μουσική, τον χορό και τις

¹ **αλγόριθμοι**: Αριθμοί που συλλέγουν δεδομένα από κάθε ενέργεια του χρήστη στο διαδίκτυο (likes, dislikes, αναζητήσεις, παρακολούθηση βίντεο/reels) και επιστρέφουν αδιάκοπα περιεχόμενο παρόμοιο με αυτό που ο ίδιος προτιμά. Ο χρήστης συχνά δεν βλέπει ό,τι αναζητά στο διαδίκτυο· βλέπει ό,τι ο αλγόριθμος θεωρεί ότι αυτός δήθεν θέλει να παρακολουθήσει.

εικαστικές τέχνες, μπορεί να λειτουργήσει ως ισχυρό αντίβαρο στη διαδικτυακή χειραγώγηση. Μόνο μέσα από τη δημιουργία είναι δυνατόν η νέα γενιά να αντισταθεί στην ψηφιακή εξάρτηση, να ανακαλύψει ουσιώδες νόημα πέρα από την ψυχρή οθόνη και να παραμείνει αδέσμευτη και αυτεξούσια σε μίαν εποχή όπου οι αλγόριθμοι απειλούν να καθορίσουν όχι μόνο το τι βλέπουμε αλλά και το ποιοι είμαστε.

Ανδρέας Μαρκαντωνάτος, Μαρία Γεωργούση, «Εφηβεία και Αλγόριθμοι»,
εφημερίδα *Το Βήμα*, 15 Ιανουαρίου 2026 (απόσπασμα-διασκευή)
(https://www.tovima.gr/print/nees-epoxes/efiveia-Ifkai-algorithmoi/#goog_rewarded)

A.I. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΜΟΡΦΗΣ

(ΜΟΝΑΔΕΣ 30)

A.I.1. Να αποδώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο του κειμένου σε 120-140 λέξεις.

(μονάδες 8)

A.I.2. Να προσδιορίσετε, με βάση το πιο πάνω κείμενο, αν το περιεχόμενο των ακόλουθων προτάσεων είναι **ΟΡΘΟ** ή **ΛΑΘΟΣ**, γράφοντας στο τετράδιο απαντήσεων, δίπλα από το γράμμα της κάθε πρότασης, τη λέξη «**ΟΡΘΟ**» ή «**ΛΑΘΟΣ**»:

α. Είναι πιο δύσκολο για τους εφήβους, σε σύγκριση με τους μεγαλύτερους σε ηλικία, να αντισταθούν στη δύναμη της εικόνας και της οθόνης.

β. Η επίβλεψη των παιδιών από τους γονείς σε καθημερινή βάση παίζει ελάχιστο ρόλο στην προστασία των εφήβων από τους κινδύνους του διαδικτύου.

γ. Η εξοικείωση των εφήβων με σκηνές βίας είναι μία από τις αρνητικές συνέπειες της χρήσης του διαδικτύου.

δ. Η λύση για την αντιμετώπιση των κινδύνων από τη συνεχή έκθεση των εφήβων στον ψηφιακό κόσμο είναι η απαγόρευση της πρόσβασης των ανηλίκων στο διαδίκτυο.

(μονάδες 4)

A.I.3. Στην πέμπτη (5η) παράγραφο («Ταυτόχρονα, παρατηρούμε νέους ... από την πραγματική ζωή»), οι συντάκτες του κειμένου αναφέρονται σε έναν «φαύλο κύκλο» στον οποίο παγιδεύονται οι νέοι μέσα στο διαδίκτυο. Να εντοπίσετε και να αναπτύξετε (σε 30-40 λέξεις) **ένα (1)** παράδειγμα, μέσα από το κείμενο, που επιβεβαιώνει τη θέση των συγγραφέων, δηλαδή ότι με τις εικόνες που κυριαρχούν συχνά στο διαδίκτυο οι έφηβοι χάνουν την αυτοπεποίθησή τους και τελικά αποσύρονται από την πραγματική ζωή.

(μονάδες 3)

A.I.4. Να καταγράψετε τον τρόπο ανάπτυξης της δεύτερης (2ης) παραγράφου («Η ευαλωτότητα των νέων είναι βεβαίως δεδομένη ... ακόμη και διαπαιδαγώγησης»). Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με **2 (δύο)** στοιχεία από την παράγραφο.

(μονάδες 4)

A.I.5. Να εντοπίσετε και να καταγράψετε **έναν (1)** τρόπο πειθούς και **ένα (1)** αντίστοιχο μέσο πειθούς στην τέταρτη (4η) παράγραφο του κειμένου («Δεν είναι τυχαίο ότι ο Πλάτων ... ο ναρκισσισμός, η φιλοχρηματία»). Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με στοιχεία από τη συγκεκριμένη παράγραφο.

(μονάδες 3)

A.I.6. Να αντικαταστήσετε τις υπογραμμισμένες λέξεις με **μία (1) συνώνυμή** τους, από τις τρεις επιλογές που σας δίνονται, διατηρώντας τη σημασία που έχουν μέσα στην πρόταση. Να μεταφέρετε την απάντηση στο τετράδιο απαντήσεών σας.

α. Ο νέος κινδυνεύει να «εμβολιαστεί» με ψεύτικες αξίες, όπως είναι η λατρεία του «φαίνεσθαι», ο ναρκισσισμός, η φιλοχρηματία.

1. ο καταναλωτισμός
2. η αδιαφορία
3. ο αυτοθαυμασμός

β. Το σχολείο, ως ο μοναδικός κοινωνικός θεσμός με αδιάλειπτη πρόσβαση στη νεανική ψυχή, οφείλει να αναλάβει αμέσως δράση.

1. αδιάκοπη
2. ακούσια
3. αόρατη

(μονάδες 4)

A.I.7. Να μεταφέρετε τον πιο κάτω πίνακα στο τετράδιο απαντήσεών σας και να συμπληρώσετε τα κενά κάθε στήλης με τις **ομόρριζες** λέξεις που λείπουν:

ΡΗΜΑ	ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟ	ΕΠΙΘΕΤΟ
	διάπλαση	
		αναγκαστικός-ή-ό

(μονάδες 4)

Α.ΙΙ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

(ΜΟΝΑΔΕΣ 40)

«Ένα από τα πιο ανησυχητικά φαινόμενα της σύγχρονης εποχής μας είναι ο τρόπος με τον οποίο οι αλγόριθμοι του διαδικτύου επηρεάζουν καταλυτικά τη συμπεριφορά, τον ψυχισμό και τελικά την προσωπικότητα των νέων».

Ως μέλος της συντακτικής ομάδας της εφημερίδας του σχολείου σου, καλείσαι να γράψεις ένα άρθρο με τίτλο: «Ο ρόλος του σχολείου στη διαμόρφωση υγιών μορφών ψυχαγωγίας». Στο κείμενό σου, προτείνεις **δύο (2)** μορφές υγιούς ψυχαγωγίας προς τις οποίες μπορούν να στραφούν οι έφηβοι, εξηγώντας τα οφέλη που αναμένεται να αποκομίσουν από αυτές. Στη συνέχεια, παρουσιάζεις **δύο (2)** τρόπους με τους οποίους το σχολείο μπορεί να κατευθύνει τα παιδιά στην επιλογή ανάλογων δραστηριοτήτων.

Σημείωση: Δεν επιτρέπεται να αναφέρετε το ονοματεπώνυμό σας ή οποιοδήποτε άλλο στοιχείο, το οποίο μπορεί να αποκαλύψει την ταυτότητά σας. **Δεν χρειάζεται να γράψετε εκ νέου τον τίτλο του άρθρου σας.**

(Έκταση: τουλάχιστον 300 λέξεις)

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

(ΜΟΝΑΔΕΣ 30)

Να μελετήσετε τα πιο κάτω κείμενα και να απαντήσετε σε όλες τις ερωτήσεις που ακολουθούν.

Β1.

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Βιτσέντζος Κορνάρος, *Ερωτόκριτος*, Εισαγωγή, Α΄, στίχοι 1-18

Του κύκλου τα γυρίσματα που ανεβοκατεβαίνουν,
και του τροχού που ώρες ψηλά κι ώρες στα βάθη πηαίνου,
και του καιρού τ' αλλάματα που αναπατημό δεν έχου,
μα στο καλό κ' εις το κακό περιπατούν και τρέχου
και των αρμάτων οι ταραχές, έχθρητες και τα βάρη, 5
του Έρωτα η εμπόρεση και της φιλιάς η χάρη,
αυτάνα μ' εκινήσασι τη σήμερον ημέρα
ν' αναθιβάλω και να πω τά κάμαν και τά φέρα
σ' μια κόρη κ' έναν άγουρο που μπερδευτήκα ομάδι
σε μία φιλιάν αμάλαγη, με δίχως ασκημάδι. 10
Κι όποιος του πόθου εδούλεψε εισέ καιρόν κιανένα
ας έρθει για ν' αφουκραστεί ό,τί 'ναι εδώ γραμμένα,
να πάρει ξόμπλι κι αρμηνεία, βαθιά να θεμελιώνει,
πάντα σ' αμάλαγη φιλιάν, σπού να μην κομπώνει·

γιατί όποιος δίχως πιβουλιά τον πόθο του ξετρέχει,
εις την αρχή α βασανιστεί, καλό το τέλος έχει.
Αφουκραστείτε το λοιπό κι ας πιάνει οπού 'χει γνώση,
για να κατέχει αλλού βουλή κι απόκριση να δώσει.

15

Ερώτηση Β1

α) Παίρνοντας υπόψη σας το πιο πάνω απόσπασμα και τον τίτλο του έργου του Β. Κορνάρου, να αναφέρετε το κεντρικό θέμα του ποιήματος και να αναλύσετε τον στόχο του ποιητή, όπως αυτός παρουσιάζεται στους στίχους 11-18 («Κι όποιος του πόθου εδούλεψε εισέ καιρόν κιανένα... για να κατέχει αλλού βουλή κι απόκριση να δώσει»).

(μονάδες 6)

β) Να αναγνωρίσετε και να καταγράψετε **δύο (2)** εκφραστικά μέσα που εντοπίζονται στους τέσσερις πρώτους στίχους του πιο πάνω αποσπάσματος και να εξηγήσετε τη λειτουργία τους σε σχέση με το θέμα που προβάλλεται σε αυτούς.

(μονάδες 6)

B2.

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Δημοτικό τραγούδι, «Του νεκρού αδελφού» (απόσπασμα)

Κινάει και πάει η Αρετή στο σπίτι μοναχή της.
Βλέπει τους κήπους της γυμνούς, τα δέντρα μαραμένα
βλέπει το μπάλαμο ξερό, το καρυοφύλλι μαύρο,
βλέπει μπροστά στην πόρτα της χορτάρια φυτρωμένα.
Βρίσκει την πόρτα σφαιλιστή και τα κλειδιά παρμένα,
και τα σπιτοπαράθυρα σφιχτά μανταλωμένα.
Κτυπά την πόρτα δυνατά, τα παραθύρια τρίζουν.
«Αν είσαι φίλος διάβαινε, κι αν είσαι εχθρός μου φύγε,
κι αν είσαι ο Πικροχάροντας, άλλα παιδιά δεν έχω,
κι η δόλια η Αρετούλα μου λείπει μακριά στα ξένα.
– Σήκω, μανούλα μου, άνοιξε, σήκω, γλυκιά μου μάνα.
– Ποιος είν' αυτός που μου χτυπάει και με φωνάζει μάνα;
– Άνοιξε, μάνα μου, άνοιξε κι εγώ είμαι η Αρετή σου...»

Κατέβηκε, αγκαλιάστηκαν κι απέθαναν κι οι δύο.

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Μίλτος Σαχτούρης, «Η μητέρα»

Έψαχνα να βρω το σπίτι μου. Οι δρόμοι ήταν
γεμάτοι ερείπια· μοναχά τοίχους πεσμένους και

πέτρες έβλεπες· κι ούτε ένας άνθρωπος δεν φαινόταν.
Και τότε φάνηκε η άρρωστη μητέρα.
Ποτέ δεν ήταν τόσο καλά, γεμάτη ενέργεια και δύναμη,
με πήρε απ' το χέρι και βρεθήκαμε σ' ένα
συμπαθητικό δωμάτιο, το σπίτι μας.
Εγώ έκλαιγα, έκλαιγα γοερά...
Κι αυτή: Μη κλαις, ο καθένας μας με τη σειρά του.

Μίλτος Σαχτούρης, *Έκτοτε*, Αθήνα, Κέδρος, 1996

Ερώτηση Β2

α) Να καταγράψετε το κοινό θέμα που εντοπίζεται στο απόσπασμα από το δημοτικό τραγούδι «Του νεκρού αδελφού» και στο ποίημα του Μ. Σαχτούρη «Η μητέρα». Να παρουσιάσετε **μία (1)** ομοιότητα και **μία (1)** διαφορά στον τρόπο που αποτυπώνουν τη σχέση μητέρας-παιδιού, τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με αναφορές σε συγκεκριμένους στίχους και από τα δύο ποιήματα.

(μονάδες 6)

β) Και στα δύο ποιήματα διακρίνονται οπτικές εικόνες στην περιγραφή του χώρου. Να εντοπίσετε **μία (1)** οπτική εικόνα από κάθε ποίημα και να εξηγήσετε τη λειτουργία της αναφορικά με τη σχέση μητέρας-παιδιού, όπως αυτή παρουσιάζεται και στα δύο ποιήματα.

(μονάδες 4)

Β3.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ

Μ. Καραγάτσης, «Ο πολυέλαιος του “Παπουτσωμένου Γάτου”» (απόσπασμα)

Τον ξέρεις τον πολυέλαιο του «Παπουτσωμένου Γάτου». Κρέμεται από το κέντρο του θόλου. Δεν είναι μεγάλος, αλλά όμορφος πολύ, με τα λαμπιόνια που κάνουν στεφάνι ολόγυρά του. Αυτόν τον πολυέλαιο κοιτούσε ο Ρεΐζης, έτσι δίχως λόγο. Επειδή το θέλησε η μοίρα να τον κοιτάξει. Κι άξαφνα γίνεται κατακίτρινος. Μου αρπάζει το χέρι και μου λέει:

– Ο πολυέλαιος! Κοίταξε τον πολυέλαιο!

Τον κοιτάω. Ήταν ένας πολυέλαιος σαν όλους τους πολυελαίους.

– Τον είδα, του λέω. Και τι μ' αυτό;

– Έχει δεκατρία λαμπιόνια, μουρμουρίζει. Δεκατρία λαμπιόνια...

[...]

Πηδάω δίπλα του. Αλλά την ίδια στιγμή, μια ριπή πολυβόλου τού γαζώνει το στήθος. Τον βλέπω να κλονίζεται. Τον αρπάζω αμέσως. Και τον φέρνω σηκωτό από τη δεξιά μπάντα του

πυργίσκου, σε μέρος κάπως προφυλαγμένο. Τον ξαπλώνω στο κατάστρωμα και γονατίζω κοντά του.

– Κουράγιο, ρε Σάββα, του λέω.

Αυτός χαμογελάει γλυκά:

– Από κουράγιο, άλλο καλό, μου λέει με πνιχτή φωνή. Μόνο άσε τα πολλά λόγια. Και πήδα σύγκαιρα στη θάλασσα να γλιτώσεις.

– Θα σε πάρω μαζί μου, Σάββα! Θα γλιτώσουμε μαζί.

Μου έριξε ματιά αυστηρή.

– Τι είναι αυτά που λες. Ξεχνάς πως ο κυβερνήτης εγκαταλείπει τελευταίος το πλοίο του;

Δεν βρήκα τι ν' αποκριθώ. Μόνο καθόμουν και τον κοίταζα. Αυτός, μού 'πιασε το χέρι και μου είπε σιγανά:

– Να πεις της Σάρας πως αν εγύριζα, θα την παντρευόμουν... Πως όπως αυτή μ' επερίμενε τόσα χρόνια, έτσι κι εγώ θα την περιμένω εκεί ... Εκεί που πάω...

Σήκωσε το χέρι του κι έδειξε τον ολοκάθαρο, τον φεγγαρόλουστο ουρανό.

Ύστερα μουρμούρισε χαμογελώντας ειρωνικά:

– Ο πολυέλαιος ... Αυτός ο άτιμος τα φταίει όλα ...

Και ξεψύχησε...

Ερώτηση Β3

α) «Ο Σάββας Ρεΐζης έχει τα χαρακτηριστικά μιας ιδιαίτερης προσωπικότητας»: Να αναπτύξετε **δύο (2)** στοιχεία του χαρακτήρα του που αιτιολογούν τη συγκεκριμένη άποψη, τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με αναφορές στο πιο πάνω απόσπασμα.
(μονάδες 5)

β) Να αναφέρετε τον αφηγηματικό τρόπο που κυριαρχεί στο πιο πάνω απόσπασμα και να εξηγήσετε τη λειτουργία του.

(μονάδες 3)

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ